

FremSAT den {FREMSAT} af økonomi- og erhvervsministeren (Lene Espersen)

Forslag

til

Lov om ændring af lov om forbrugerklager (Dækning af udgifter i forbindelse med sagsanlæg ved domstolene)

§ 1

I lov nr. 456 af 10. juni 2003 om forbrugerklager, som senest ændret ved lov nr. 517 af 12. juni 2009, foretages følgende ændringer:

1. § 4 d ophæves og i stedet indsættes:

»§ 4 d. Når der er truffet afgørelse i en klagesag, kan hver af parterne indbringe sagen for domstolene. Forbrugerstyrelsen kan på forbrugerens anmodning indbringe sagen for domstolene på forbrugerens vegne, hvis afgørelser eller forlig ikke efterleves.

Stk. 2. Hvis den erhvervsdrivende ikke efterlever en afgørelse i en klagesag eller et forlig indgået i forbindelse med klagebehandlingen, der indebærer, at forbrugeren får helt eller delvist medhold, dækker Forbrugerstyrelsen efter ansøgning forbrugerens rimelige udgifter i forbindelse med behandlingen af en retssag på grundlag af afgørelsen. Dækning af udgifter omfatter også udgifter til en appelsag, når forbrugeren har fået helt eller delvist medhold i den foregående instans, og sagen er appelleret af modparten.

Stk. 3. Udgifter i forbindelse med et sagsanlæg dækkes ikke, hvis

- 1) forbrugerens krav ikke står i rimeligt forhold til omkostningerne ved at indbringe sagen for domstolene, medmindre sagen har videregående eller principiel betydning, eller
- 2) det må anses for åbenbart, at forbrugeren ikke vil kunne få medhold i sagen ved domstolene.

Stk. 4. Økonomi- og erhvervsministeren kan fastsætte regler om fremgangsmåden ved ansøgning om dækning af udgifter, herunder om formkrav til ansøgningen.

§ 4 e. Dækning af udgifter efter § 4 d omfatter eventuel retsafgift, rimelige udgifter til advokatbi-stand, andre rimelige udgifter afholdt i forbindelse med retssagen, eventuel selvrisko ved retshjælpsforsikring samt eventuelle sagsomkostninger til modparten fastsat af retten.

Stk. 2. Økonomi- og erhvervsministeren kan fastsætte nærmere regler om omfanget af dækning af udgifter efter stk. 1.

§ 4 f. En forbruger, der får dækket sine udgifter efter § 4 d, kan ikke få fri proces efter reglerne i retsplejelovens kapitel 31.

§ 4 g. Dækning af udgifter efter § 4 d omfatter ikke udgifter, der er dækket af en retshjælpsforsikring.

§ 4 h. Forbrugerstyrelsens afgørelse efter §§ 4 d – 4 g kan ikke indbringes for anden administrativ myndighed.«

§ 2

Stk. 1. Loven træder i kraft den 1. januar 2010.

Stk. 2. Dækning af udgifter i forbindelse med behandlingen af en retssag efter lov om forbrugerklager § 4 d - § 4 h, som affattet ved denne lovs § 1, kan ske i sager, hvor klage til Forbrugerklagenævnet eller et godkendt, privat klage- eller ankenævn er indgivet efter lovens ikrafttræden.

§ 3

Stk. 1. Loven gælder ikke for Færøerne og Grønland, jf. dog stk. 2.

Stk. 2. Loven kan ved kongelig anordning sættes i kraft for Færøerne og Grønland med de afvigelser, som de særlige færøske og grønlandske forhold tilsiger.

Bemærkninger til lovforslaget

Almindelige bemærkninger

1. Lovforslagets formål og baggrund

Formålet med lovforslaget er at sikre, at en eventuel retssag mod en erhvervsdrivende kan føres for forbrugeren, således at det blandt andet undgås, at en forbruger af økonomiske årsager afholder sig fra at føre en retssag mod den erhvervsdrivende, når en afgørelse truffet af Forbrugerklagenævnet eller et godkendt, privat klage- eller ankenævn, eller et forlig indgået i forbindelse med klagebehandlingen ikke efterleves af den erhvervsdrivende. Forbrugerstyrelsen skal efter lovforslaget kunne dække en forbrugers rimelige udgifter i forbindelse med et sagsanlæg. Dette lovforslag indeholder forslag til regler, der gennemfører en ordning, der styrker forbrugerenes muligheder for bistand i forbindelse med en retssag.

Ved lov nr. 517 af 12. juni 2009 om ændring af lov om forbrugerklager, som træder i kraft den 1. januar 2010, blev der indført regler, der gør det muligt under visse betingelser at tvangsfuldbyrde en afgørelse truffet af Forbrugerklagenævnet eller et godkendt, privat klage- eller ankenævn i forhold til den erhvervsdrivende.

Loven indebærer, at et klage- eller ankenævn fremover skal forkynde en afgørelse for den erhvervsdrivende, hvis forbrugeren har fået helt eller delvist medhold. Hvis den erhvervsdrivende ikke ønsker at være bundet af afgørelsen, skal den pågældende skriftligt meddele det til nævnet inden en frist på 30 dage fra forkyndelsen af afgørelsen. Forholder den erhvervsdrivende sig passivt, vil afgørelsen efter udløbet af fristen kunne tvangsfuldbyrdes. Forbrugeren har herefter mulighed for at gå til fogedretten og få inddrevet det beløb, som den erhvervsdrivende skal betale ifølge afgørelsen. Den erhvervsdrivende skal efter loven oplyses om sin retsstilling i forbindelse med forkyndelsen.

Hvis den erhvervsdrivende inden for fristen på 30 dage skriftligt meddeler det respektive klage- eller ankenævn, at den pågældende ikke ønsker at være bundet af afgørelsen, er det som hidtil op til forbrugeren at indbringe sagen for domstolene.

I forarbejderne til lov nr. 517 af 12. juni 2009 er det anført, at der som supplement til de foreslåede regler om adgang til tvangsfuldbyrdelse af klagenævnsafgørelser vil blive etableret en ordning, der styrker forbrugerenes muligheder for bistand i forbindelse med en retssag. Ordningen skal ifølge forarbejderne indebære, at Forbrugerstyrelsen sikrer, at en eventuel retssag mod en erhvervsdrivende kan føres for forbrugeren, således at det blandt andet undgås, at en forbruger af økonomiske årsager afholder sig fra at føre sagen. Det fremgår endvidere af forarbejderne, at det er hensigten, at et lovforslag om den omtalte ordning skal fremsættes i folketingssamlingen 2009/2010 med henblik på ikrafttræden samtidig med lov nr. 517 af 12. juni 2009.

2. Gældende ret

Efter lov om forbrugerklager § 4 d, som affattet ved § 1, nr. 1, i lov nr. 517 af 12. juni 2009, kan Forbrugerstyrelsen på forbrugerenes anmodning indbringe sagen for domstolene på forbrugerenes vegne, hvis afgørelser truffet af Forbrugerklagenævnet eller et godkendt, privat klage- eller ankenævn eller forlig indgået i forbindelse med klagebehandlingen ikke efterleves.

Forbrugerstyrelsen vejleder i den forbindelse forbrugeren om de forskellige domstolsmuligheder og om mulighederne for fri proces eller for at få dækket sagsomkostningerne gennem en retshjælpsdækning. En forbruger, der opfylder de økonomiske betingelser herfor i retsplejeloven, kan i dag få fri proces til en retssag mod den erhvervsdrivende, når den pågældende har fået helt eller delvist medhold i Forbrugerklagenævnet eller et godkendt, privat klage- eller ankenævn, medmindre det er åbenbart, at den pågældende ikke kan få medhold i sagen ved domstolene. Hertil kommer, at mange forbrugere har en retshjælpsforsikring, der dækker omkostningerne ved, at en forbruger fører retssag mod en erhvervsdrivende. Der er dog typisk en selvrisiko på 10 % af de samlede omkostninger eller et minimum på ca. 2.500 kr.

Såfremt forbrugeren ønsker bistand til at indbringe sagen for domstolene, vurderer Forbrugerstyrelsen, hvorledes gennemførelsen af forbrugers krav vil skulle ske, herunder om sagen fx skal anlægges efter retsplejelovens regler om behandling af sager om mindre krav. Forbrugerstyrelsen vejleder i den forbindelse om den relevante fremgangsmåde og sikrer, at der foreligger de fornødne oplysninger til en vurdering af, om forbrugeren opfylder de økonomiske betingelser for fri proces, eller om en retshjælpsforsikring skal udnyttes. Såfremt en sag er omfattet af reglerne om behandling af sager om mindre krav, tilbyder Forbrugerstyrelsen i givet fald at kontakte forbrugers forsikringsselskab med henblik på en afklaring af, om sagen er omfattet af retshjælpsforsikringen. Er en sag ikke omfattet af reglerne om mindre krav, opfordres forbrugeren til at undersøge, om sagen er omfattet af en retshjælpsforsikring og i givet fald at kontakte en advokat med henblik på, at denne i givet fald anmelder sagen til forsikringsselskabet. Dette skyldes, at det er en betingelse for at opnå dækning gennem en eventuel retshjælpsforsikring, at sagen anmeldes af en advokat, der har påtaget sig at føre sagen. Såfremt forbrugeren ikke har en retshjælpsforsikring, udtager Forbrugerstyrelsen stævning på forbrugers vegne.

Forbrugerstyrelsen kan, i forbindelse med at der udtages stævning i sagen, samtidig søge om fri proces på forbrugers vegne. Når sagen er indbragt for domstolene, foretager Forbrugerstyrelsen ikke yderligere udover at følge op på rettens afgørelse i sagen.

Der er ikke en ubetinget pligt for Forbrugerstyrelsen til at indbringe enhver sag for domstolene på forbrugers anmodning. Et afslag kan være begrundet i, at det ikke skønnes rimeligt, at Forbrugerstyrelsen udtager stævning i en sag, fx fordi kravets omfang langt fra står i et rimeligt forhold til omkostningerne ved at indbringe sagen for domstolene. Det vil fx kunne være tilfældet, hvis kravet udgør et ganske lille beløb og ikke har principiel eller videregående betydning. Et afslag kan ikke indbringes for anden administrativ myndighed, men afholder ikke forbrugeren fra selv at indbringe sagen for domstolene.

Såfremt en forbruger ikke har en retshjælpsforsikring, der dækker sagens omkostninger, og ikke opfylder betingelserne for at få fri proces, er der i dag ikke mulighed for, at en forbruger kan få dækket udgifter i forbindelse med et sagsanlæg ved domstolene.

3. Lovforslagets indhold

3.1. Generelle principper for den foreslåede ordning

Lovforslaget skal som nævnt gøre det muligt for Forbrugerstyrelsen at dække forbrugers rimelige udgifter i forbindelse med en eventuel efterfølgende retssag, således at det sikres, at en forbruger ikke af økonomiske årsager afholder sig fra at føre en retssag mod den erhvervsdrivende, når en afgørelse truffet af Forbrugerklagenævnet eller et godkendt, privat klage- eller ankenævn eller et forlig indgået i forbindelse med sagsbehandlingen ikke efterleves af den erhvervsdrivende. Tilsvarende gælder, hvis sagen anlægges af den erhvervsdrivende. Forbrugeren kan efter lovforslaget få økonomisk bistand til at opnå en dom for sit krav i de tilfælde, hvor det er nødvendigt, fordi et forlig eller en afgørelse ikke efterleves.

Efter lovforslaget vil der være en vis parallelitet mellem den foreslåede ordning og fri proces efter retsplejelovens regler. En forbruger skal således kunne få godtgjort rimelige udgifter i forbindelse med behandlingen af en retssag, herunder rimelige udgifter til advokatbistand.

En forbruger vil alene kunne få dækket udgifter i forbindelse med en retssag, der vedrører det krav, der er fastsat i klagenævnets afgørelse eller forliget. Har en forbruger kun fået delvist medhold af et klagenævn og ønsker at anlægge en sag for et krav, der ligger udover det, der er fastsat i nævnets afgørelse eller forliget, kan der ikke opnås støtte hertil efter lovforslaget.

Der vil i bekendtgørelse blive fastsat tidsfrister for indgivelse af ansøgningen. Tidsfristen vil gælde i forhold til det tidspunkt, hvor afgørelsen er truffet. Det vil blive sikret, at en forbruger får rimelig tid til at overveje, om den pågældende ønsker at gå videre med sagen og at søge om dækning af udgifter i forbindelse med et sagsanlæg.

For at være sikker på at en sag er omfattet af kriterierne for at opnå dækning efter den foreslåede § 4 d, skal en forbruger forud for et sagsanlæg indsende en ansøgning til Forbrugerstyrelsen. Forbrugerstyrelsen vil herefter vurdere, om sagen er omfattet af § 4 d, og i givet fald give et forhåndstilsagn om at dække rimelige

udgifter. En forbruger må ligeledes, efter en eventuel afsluttet retssag, som har påført forbrugeren udgifter, fordi udgifterne fx har oversteget en eventuel retshjælpsforsikrings beløbsmaksimum, indsende en opgørelse over udgifterne til Forbrugerstyrelsen.

Dækning af udgifter vil efter lovforslaget kunne opnås uafhængigt af forbrugers indkomstforhold og vil derfor også kunne omfatte udgifter i forbindelse med behandlingen af sagen, som må antages at være uvæsentlige i forhold til ansøgerens indtægtsgrundlag. Der tilsigtes hermed at give flest mulige forbrugere mulighed for at få dækket udgifter efter lovforslagets bestemmelser.

Lovforslaget indebærer ikke, at Forbrugerstyrelsen påtager sig at føre sagerne for forbrugere i de tilfælde, hvor (advokat)bistand vurderes at være nødvendig. Forbrugeren må således selv rette henvendelse til en advokat herom. Det bemærkes, at der i Advokatsamfundets elektroniske "Advokatnøgle" er mulighed for at finde en advokat, der har speciale inden for de områder, der varetages af de godkendte, private klage- eller ankenævn.

Ved Forbrugerstyrelsens afgørelse af, hvad der er rimelige udgifter, vil der blive taget udgangspunkt i den omkostningsafgørelse, som retten træffer, samt i de retningslinjer for sagsomkostninger i borgerlige sager, som følges af domstolene. Sagsomkostninger fastsættes i civile sager med udgangspunkt i sagens værdi. Udgifter til dækning af advokatbistand fastsættes således som et passende beløb på baggrund af rettens vejledende satser for advokatsalærer med udgangspunkt i en sags værdi. Landsretspræsidenterne har senest den 17. december 2008 udarbejdet vejledende retningslinjer for fastsættelse af omkostninger i civile sager, herunder vejledende satser for fastsættelse af passende beløb til dækning af udgifter til advokatbistand.

Den, der vinder sagen, får derfor ikke altid fuldt ud dækket sine udgifter til egen advokat. Normalt dækkes de øvrige sagsomkostninger fuldt ud, hvis udgifterne har været nødvendige for sagens forsvarlige gennemførelse.

Forbrugerstyrelsen vil efter retssagen vurdere, om der skal dækkes rimelige udgifter herudover. Hvis forbrugeren taber sagen, vil Forbrugerstyrelsen ved vurderingen af, hvad der er rimelige udgifter, tage udgangspunkt i, hvad forbrugeren på baggrund af landsretternes vejledende satser kunne have forventet at få tilkendt i sagsomkostninger, såfremt forbrugeren havde vundet sagen. Derudover vil forbrugeren få dækket eventuelle sagsomkostninger, som forbrugeren af retten er blevet pålagt at betale modparten.

Forbrugerstyrelsen overvejer pt. forskellige modeller for, hvordan det bedst muligt kan sikres, at forbrugeren ikke i forbindelse med et sagsanlæg risikerer at skulle dække en større difference mellem advokatens salær, og hvad der anses for at være rimelige omkostninger efter lovforslaget. En model kan fx være, at der ved bekendtgørelse fastsættes et beløbsmaksimum for, hvad der kan godtgøres i advokatsalær i de forskellige sagstyper og/eller en maksimal timepris. En anden model kan være, at Forbrugerstyrelsen efter udbud indgår aftaler med et antal advokater med nærmere fastsatte vilkår og maksimumrammer for honorering for de forskellige sagstyper. En tredje model kan være, at Forbrugerstyrelsen udarbejder standardkontrakter, hvor der ligeledes er fastsat beløbsmaksimum, der kan variere inden for de forskellige sagstyper. Vurderer advokaten under sagens behandling, at udgifterne grundet sagens omstændigheder vil overstige det fastsatte maksimum, skal advokaten konsultere Forbrugerstyrelsen med henblik på at få styrelsens accept af dette. Som det fremgår, er der tale om foreløbige modelovervejelser, som Forbrugerstyrelsen pt. undersøger nærmere.

3.2. Afgørelser og forlig omfattet af lovforslaget

Efter de foreslåede regler kan Forbrugerstyrelsen efter ansøgning helt eller delvist dække en forbrugers rimelige udgifter til en sag i 1. instans mod den erhvervsdrivende. De foreslåede bestemmelser vil være relevante i de tilfælde, hvor forbrugeren må anlægge en retssag, fordi den erhvervsdrivende efter § 4 a i lov nr. 517 af 12. juni 2009 har meddelt nævnet, at han ikke ønsker at være bundet af afgørelsen. Der vil endvidere kunne opnås dækning af udgifter til en forbrugers sagsanlæg på baggrund af et forlig, der ikke er efterlevet, og som er tilstrækkeligt præcist til, at Forbrugerstyrelsen på forbrugers anmodning kan indbringe sagen for domstolene på forbrugers vegne. Endelig vil der kunne opnås dækning af forbrugers udgifter i forbindelse med en retssag, som den erhvervsdrivende har anlagt til ændring af afgørelsen. Dækning af udgifter vil også kunne omfatte udgifter til en appelsag, når forbrugeren har fået helt eller delvist medhold i den foregående instans, og sagen er appelleret af modparten.

For at et forlig skal kunne indbringes for domstolene og være omfattet af reglerne om dækning af udgifter efter lovforslaget, skal det være indgået skriftligt og underskrevet af parterne. Det skal endvidere fremgå klart, hvilke rettigheder og forpligtelser parterne pålægges. Ved Forbrugerklagenævnet indgås en del forlig formløst – fx pr. telefon – og sådanne forlig vil ikke være tilstrækkeligt præcise til, at Forbrugerstyrelsen på forbrugerens anmodning kan indbringe sagen for domstolene på forbrugerens vegne. Hvis et sådant formløst forlig ikke efterleves, vil sagen blive genoptaget og afsluttet med en nævnsafgørelse. Hvis et forlig indgået i forbindelse med en nævnsbehandling opfylder betingelserne i retsplejelovens § 478, stk. 1, nr. 4, herunder navnlig, at det udtrykkeligt er bestemt i forliget, at det kan tjene som grundlag for fuldbyrdelse, vil det umiddelbart kunne danne grundlag for tvangsfuldbyrdes ved fogedretten, og der er dermed ikke behov for et søgsmål.

I andre tilfælde vil tvangsfuldbyrdelse af en afgørelse eller et forlig først kunne ske, når der er afsagt dom i sagen.

Lovforslaget er udformet således, at der ikke kan ske dækning af omkostninger i forbindelse med tvangsfuldbyrdelse.

Der ses således ikke at være anledning til, at en forbrugers krav i forhold til selve fogedbehandlingen generelt skal stilles bedre end alle andre krav, der kan tvangsfuldbyrdes. Dertil kommer, at proceduren ved fogedretten er summarisk og udgifter i forbindelse med tvangsfuldbyrdelsen lave. Endvidere vil udgifterne ved tvangsfuldbyrdelsen typisk blive pålagt den erhvervsdrivende, der ikke opfylder dommen eller forliget. Forbrugeren vil dog skulle afholde udgifterne ved fogedsagen i de tilfælde, hvor den erhvervsdrivende er insolvent, eller hvis fogedretten på baggrund af den bevisførelse, der kan ske ved fogedretten, finder det betænkeligt at fremme sagen.

3.3. Kriterier for dækning af udgifter

Udgangspunktet efter lovforslaget er, at en forbruger, der har fået helt eller delvist medhold i en afgørelse eller et forlig, får dækket sine rimelige omkostninger ved en retssag. Mange klagesager vedrører krav af relativt beskeden værdi. Det gælder fx ved Forbrugerklagenævnet, hvor en del klagesager vedrører sko og tekstiler. Lovforslaget omfatter også sager vedrørende sådanne små krav. Der vil dog kunne være ganske særlige tilfælde, hvor kravet omhandler et så lille beløb, at det står i et sådant misforhold til omkostningerne ved at indbringe sagen for domstolene, at det ikke vil være rimeligt at bruge ressourcer på at anlægge en retssag. Lovforslaget indeholder derfor en bestemmelse, der giver Forbrugerstyrelsen mulighed for at afvise en sådan sag, medmindre sagen er af videregående eller principiel betydning. Dette vil bero på en konkret vurdering af den enkelte sag. Bestemmelsen er kun tiltænkt anvendt undtagelsesvist.

Efter lovforslaget skal der endvidere foretages en vurdering af forbrugerens mulighed for at få medhold under en efterfølgende retssag. Hvis det må anses for åbenbart, at forbrugeren ikke vil kunne få medhold, vil der ikke kunne opnås dækning af udgifter efter ordningen. Det vil fx være tilfældet, hvis et nævn ændrer praksis på et område, og en forbruger ansøger om bistand på baggrund af en afgørelse truffet i henhold til nævnets tidligere praksis.

3.4. Forholdet til retshjælpsforsikring og fri proces

Lovforslaget indebærer, at en forbruger, der får dækket sine udgifter efter lovforslagets bestemmelser, ikke samtidig kan få fri proces efter retsplejelovens regler. Muligheden for dækning af udgifter efter lovforslagets bestemmelser træder således i stedet for muligheden for fri proces. Formålet hermed er at gøre det så let for forbrugerne som muligt, således at forbrugeren i udgangspunktet kun skal søge om bistand ét sted.

Mange forbrugere har via deres indboforsikring en retshjælpsforsikring, der indebærer, at forbrugeren kan få dækket udgifter i forbindelse med en retssag op til et vist beløb. Retshjælpsforsikringen dækker både egne sagsomkostninger og de omkostninger, som man i givet fald pålægges af retten at betale modparten, hvis man taber sagen. Retshjælpsforsikringen dækker dog kun rimelige omkostninger. Der betales normalt en selvrisiko på 10 % af de samlede omkostninger, minimum 2.500 kr. Opfylder man de økonomiske betingelser for fri proces betales der ingen selvrisiko. Nogle forsikringsselskaber beregner endvidere ikke selvrisiko, hvis der er tale om en småsag. Det er ikke sikkert, at man får tilkendt de fulde sagsomkostninger af retten,

selv om man vinder sagen. I så fald dækker forsikringsselskabet de resterende omkostninger med fradrag af selvrisikoen, dog kun op til et maksimum, der fastsættes af det enkelte forsikringsselskab.

I tilfælde af, at forbrugeren har en retshjælpsforsikring, der dækker sagens udgifter indtil et vist maksimum, vil Forbrugerstyrelsen forlods dække eventuelle udgifter i form af selvrisiko, således at forbrugeren som udgangspunkt ikke skal afholde udgifter. For så vidt angår eventuelle udgifter, der ikke dækkes af retshjælpsforsikringens maksimumsdækning, vil Forbrugerstyrelsen efter retssagens afslutning kunne afholde disse udgifter. Forbrugerstyrelsen vil da vurdere, om disse udgifter er rimelige. Ved vurderingen heraf vil der blive taget udgangspunkt i den omkostningsafgørelse, som retten træffer, samt i de retningslinjer for sagsomkostninger i borgerlige sager, som følges af domstolene. Der vil derfor kunne være forbrugere, der ikke får dækket deres udgifter fuldt ud.

Hvis forbrugeren ikke har en retshjælpsforsikring, vil forbrugeren efter de foreslåede regler i lovforslaget i det væsentligste blive stillet som, hvis forbrugeren havde fået fri proces. Udgifter til retsafgift m.v. vil således blive afholdt forlods for forbrugeren, ligesom øvrige rimelige udgifter i forbindelse med behandlingen af retssagen, herunder udgifter til eventuelt syn og skøn m.v., vil blive afholdt og efter en konkret vurdering afholdt løbende for forbrugeren.

Lovforslagets ordning skal være subsidiær i forhold til en eventuel retshjælpsforsikring, der dækker sagens omkostninger. En eventuel dækning via retshjælpsforsikring skal således udtømmes først.

3.5. Vejledning af forbrugeren

Forbrugerstyrelsen vil i forbindelse med gennemførelsen af lovforslaget tage initiativ til en styrkelse af vejledningen af forbrugeres forskellige muligheder for gennemførelse af et krav fastslået i en klagenævnsafgørelse eller et forlig, hvor forbrugeren har fået helt eller delvist medhold. Der vil blive udarbejdet skriftligt vejledningsmateriale, og der vil blive givet mulighed for at få mundtlig vejledning både telefonisk og ved personligt fremmøde.

4. Lovovervågning

Lovforslaget skal ses i sammenhæng med lov nr. 517 af 12. juni 2009, og vil, såfremt lovforslaget bliver vedtaget, blive evalueret i sammenhæng med denne, når loven har været i kraft i tre år. Der vil blandt andet blive set på, om loven har medført den ønskede lettelse af forbrugeres adgang til at få gennemført sit krav. Økonomi- og Erhvervsministeriet (Forbrugerstyrelsen) vil efterfølgende udarbejde en redegørelse, der efter høring af organisationer m.v. vil blive oversendt til Folketingets Erhvervsudvalg.

5. De økonomiske og administrative konsekvenser for det offentlige

Lovforslaget skønnes at ville medføre økonomiske omkostninger for det offentlige i størrelsesordenen 3,5 mio. kr. årligt. Af disse afholdes de 1,6 mio. kr. inden for Økonomi- og Erhvervsministeriets egen ramme.

De 1,6 mio. kr. dækker Forbrugerstyrelsens omkostninger i forbindelse med screening og vejledning af forbrugere, forsikringsselskaber og virksomheder, forkyndelse samt administration af den tilhørende advokatordning.

De resterende 1,9 mio. kr. dækker udgifter til advokatbistand, dækning af omkostninger for forbrugeren (bl.a. retsafgift) og selvrisiko ved en eventuel retshjælpsforsikring. Dette beløb er behæftet med en vis usikkerhed, idet omkostningerne afhænger af antallet af sager og disses kompleksitet. Af samme årsag foreslås denne del af lovforslaget finansieret ved en tekstanmærkning i finansloven, der giver Forbrugerstyrelsen adgang til at optage den egentligt realiserede udgift direkte på forslag til lov om tillægsbevilling.

6. De økonomiske konsekvenser for erhvervslivet

Lovforslaget skønnes ikke at have økonomiske konsekvenser for erhvervslivet.

7. De administrative konsekvenser for erhvervslivet

Lovforslaget skønnes ikke at medføre administrative konsekvenser for erhvervslivet.

8. De administrative konsekvenser for borgerne

Lovforslaget skønnes at medføre en lettelse af de administrative byrder for borgerne, idet det vil gøre det lettere for forbrugerne at føre en retssag.

9. De miljømæssige konsekvenser

Lovforslaget har ingen miljømæssige konsekvenser.

10. Forholdet til EU-retten

Lovforslaget indeholder ikke EU-retlige aspekter.

11. Hørte myndigheder og organisationer m.fl.

Advokatrådet, Advokatsamfundet, Ankenævnet for Bedemandsbranchen, Ankenævnet for Bus, Tog og Metro, Ankenævnet for Dyrlæger, Ankenævnet for Fondsmæglerselskaber, Ankenævnet for Forsikring, Ankenævnet for Hotel, Restaurant og Turisme, Ankenævnet for Huseftersyn, Ankenævnet for Investeringsforeninger, Ankenævnet for Køreundervisning, Ankenævnet for Tekniske Installationer, Ankenævnet på Energiområdet, Arbejderbevægelsens Erhvervsråd, Arriva Danmark, Associerede Danske Arkitekter, BAT Bornholm Amts Trafikskab og Metroselskabet, Begravelse Danmark, Brancheforeningen for Bygningssagkyndige og Energikonsulenter, Brancheorganisationen ForbrugerElektronik, BFE, Byggeriets Ankenævn, CAD - Centralforeningen af Autoreparatører i Danmark, DAF - Danmarks Automobilforhandler Forening, Danmarks Aktive Forbrugere, Danmarks Fotohandler Forening, Danmarks Optikerforening, Danmarks Rejsebureau Forening, Danmarks Skohandlerforening, Danmarks Sportshandler-Forening, Dansk Bil-Forhandler Union, Dansk Byggeri, Dansk Ejendomsmæglerforening, Dansk Energi, Dansk Erhverv, Dansk Fjernvevæverers Forening, Dansk Industri, Dansk IT, Dansk Kørelærer-Union, Dansk Møbeltransport Forening, Dansk Postordre handel, Dansk Textil Union, Danske Advokater, Danske Arkitektvirksomheder, Danske Bedemænd, Danske Cykelhandlere, Danske Møbelhandlere, Datatilsynet, De Danske Bilimportører, Den Danske Bilbranche, Den Danske Dommerforening, Den Danske Dyrlægeforening, Den Danske Fondsmæglerforening, DI Handel, Dommerfuldmægtigforeningen, Domstolsstyrelsen, Dong Energy, DS Håndværk og Industri, DSB, DSB S-Tog A/S, Energistyrelsen, FDB, FDIH - Foreningen for Distance- og Internethandel, FDM, FEHA, Finansforbundet, Finansministeriet, Finansrådet, Fondsrådet, Formanden for Forbrugerklagenævnet, Forbrugerombudsmanden, Forbrugerrådet, Foreningen af Danske Internetleverandører, Foreningen af Danske InternetMedier (FDIM), Foreningen af Rådgivende Ingeniører, Forsikring & Pension, FynBus, Glarmesterlauget i Danmark, Grundejernes Landsorganisation, HK/Danmark, HNG/NGMN, HORESTA Hotel-, Restaurant- og Turisterhverv, Håndværkets Ankenævn, Håndværksrådet, InvesteringsForeningsRådet, IT-Brancheforeningen, ITEK, Justitsministeriet, Klagenævnet for Ejendomsformidling, Midttrafik, Naturgas Fyn, Nordjyllands Trafikskab, Pakkerejse-Ankenævnet, Parcelhusejernes Landsforening, Pengeinstitutankenævnet, Praktiserende Dyrlægers Arbejdsgiverforening, Realkreditankenævnet, Realkreditforeningen, Realkreditrådet, Rejsearrangører i Danmark, Retsplejerådet, RID Rejsearrangører i Danmark, Rigsrevisionen, Sammenslutningen af Karosseribygge og Autooprettere, Statens Luftfartsvæsen, Sydtrafik, Teknik Installatørernes Organisation, Teleankenævnet, Telekommunikationsindustrien i Danmark og Trafikskabet Movia.

12. Sammenfattende skema

	Positive konsekvenser/mindre udgifter	Negative konsekvenser/merudgifter
Økonomiske konsekvenser for det offentlige	Ingen	Lovforslaget skønnes at ville medføre økonomiske omkostninger for det offentlige i størrelsesordenen 3,5 mio. kr. årligt. Af disse afholdes de 1,6 mio. kr. inden for Økonomi- og Erhvervsministeriets egen

		<p>ramme.</p> <p>De 1,6 mio. kr. dækker Forbrugerstyrelsens omkostninger i forbindelse med screening og vejledning af forbrugere, forsikringsselskaber og virksomheder, forkyndelse samt administration af den tilhørende advokatordning.</p> <p>De resterende 1,9 mio. kr. dækker udgifter til advokatbi-stand, dækning af omkostninger for forbrugeren (bl.a. rets-afgift) og selvrisko ved en eventuel retshjælpsforsikring. Dette beløb er behæftet med en vis usikkerhed, idet omkostningerne afhænger af antallet af sager og disses kompleksitet. Af samme årsag foreslås denne del af lovforslaget finansieret ved en tekst-anmærkning i finansloven, der giver Forbrugerstyrelsen adgang til at optage den egentligt realiserede udgift direkte på forslag til lov om tillægsbevil-ling</p>
Administrative konsekven- ser for det offentlige	Ingen	<p>Lovforslaget skønnes at ville medføre økonomiske omkost-ninger for det offentlige i stør-relsesordnen 3,5 mio. kr. år-ligt. Af disse afholdes de 1,6 mio. kr. inden for Økonomi- og Erhvervsministeriets egen ramme.</p> <p>De 1,6 mio. kr. dækker Forbrugerstyrelsens omkostninger i forbindelse med screening og vejledning af forbrugere, forsikringsselskaber og virksomheder, forkyndelse samt admi-nistration af den tilhørende advokatordning.</p> <p>De resterende 1,9 mio. kr. dækker udgifter til advokatbi-stand, dækning af omkostnin-ger for forbrugeren (bl.a. rets-afgift) og selvrisko ved en eventuel retshjælpsforsikring. Dette beløb er behæftet med</p>

		en vis usikkerhed, idet omkostningerne afhænger af antallet af sager og disses kompleksitet. Af samme årsag foreslås denne del af lovforslaget finansieret ved en tekst-anmærkning i finansloven, der giver Forbrugerstyrelsen adgang til at optage den egentligt realiserede udgift direkte på forslag til lov om tillægsbevilning
Økonomiske konsekvenser for erhvervslivet	Ingen	Ingen
Administrative konsekvenser for erhvervslivet	Ingen	Ingen
Administrative konsekvenser for borgerne	Ingen	Ingen
Miljømæssige konsekvenser	Ingen	
Forholdet til EU-retten	Lovforslaget indeholder ikke EU-retlige aspekter	

Bemærkninger til lovforslagets enkelte bestemmelser

Til § 1

Bestemmelsen i § 4 d, stk. 1, svarer i sit indhold til den gældende bestemmelse i § 4, således som bestemmelsen uændret er videreført i § 4 d, stk. 1, i lov nr. 517 af 12. juni 2009, og vedrører parternes adgang til at indbringe en sag for domstolene. Udgangspunktet efter bestemmelsen er, at hver af parterne frit kan indbringe sagen for domstolene, når der er truffet afgørelse i en klagesag. Derudover giver bestemmelsen mulighed for, at Forbrugerstyrelsen, hvis en afgørelse truffet af Forbrugerklagenævnet eller et godkendt, privat klage- eller ankenævn eller forlig indgået i forbindelse med klagebehandlingen ikke efterleves, på forbrugerens anmodning kan indbringe sagen for domstolene på forbrugerens vegne. Bestemmelsen gælder også for godkendte, private klage- eller ankenævne.

Efter den foreslåede bestemmelse i § 4 d, stk. 2, kan Forbrugerstyrelsen efter ansøgning dække en forbrugers rimelige udgifter i forbindelse med et sagsanlæg. Bestemmelsen skal sikre, at en forbruger ikke af økonomiske årsager afholder sig fra at forfølge sit krav i det tilfælde, hvor den erhvervsdrivende efter lovens § 4 a har meddelt nævnet, at afgørelsen ikke vil blive efterlevet, og hvor forbrugeren derfor må indbringe sagen for domstolene for at få gennemført kravet. Bestemmelsen omfatter også forbrugerens udgifter til en retssag, som den erhvervsdrivende har anlagt til ændring af afgørelsen. Udgifter til en retssag anlagt af forbrugeren på baggrund af et forlig, der ikke er efterlevet, og som er tilstrækkeligt præcist til, at Forbrugerstyrelsen på forbrugerens anmodning kan indbringe sagen for domstolene på forbrugerens vegne, dækkes tilsvarende efter bestemmelsen.

Der kan efter de foreslåede bestemmelser dækkes udgifter til en sag i 1. instans mod den erhvervsdrivende og til udgifter til en appelsag, når forbrugeren har fået helt eller delvist medhold i den foregående instans, og sagen er appelleret af modparten.

Hvis et forlig opfylder betingelserne i retsplejelovens § 478, stk. 1, nr. 4, herunder navnlig, at det udtrykkeligt er bestemt, at det kan tjene som grundlag for fuldbyrdelse, vil det kunne tvangsfuldbyrdes ved fogedretten, og der er dermed ikke behov for søgsmål. Det følger af de foreslåede bestemmelser i § 4 d, at der ikke kan opnås dækning til udgifter i forbindelse med tvangsfuldbyrdelse af en afgørelse eller et forlig. Der ses således ikke at være anledning til, at en forbrugers krav i forhold til selve fogedbehandlingen generelt skal

stilles bedre end alle andre krav, der kan tvangsfuldbyrdes, jf. nærmere under pkt. 3.2 i de almindelige bemærkninger.

Det vil bero på en konkret vurdering foretaget af Forbrugerstyrelsen, om en forbrugers udgifter i forbindelse med et sagsanlæg er omfattet af bestemmelsen. Dette vil bero på en vurdering af, om udgifterne må anses for at være *rimelige*. Ved Forbrugerstyrelsens afgørelse af, hvad der er rimelige udgifter, vil der blive taget udgangspunkt i den omkostningsafgørelse, som retten træffer, samt i de retningslinjer for sagsomkostninger i borgerlige sager, som følges af domstolene. Sagsomkostninger fastsættes i civile sager med udgangspunkt i sagens værdi. Udgifter til dækning af advokatbistand fastsættes således som et passende beløb på baggrund af rettens vejledende satser for advokatsalærer med udgangspunkt i en sags værdi.

Hvis forbrugeren taber sagen, vil Forbrugerstyrelsen ved vurderingen af, hvad der er rimelige udgifter, tage udgangspunkt i, hvad forbrugeren på baggrund af landsretternes vejledende satser kunne have forventet at få tilkendt i sagsomkostninger, såfremt forbrugeren havde vundet sagen. Derudover vil forbrugeren få dækket eventuelle sagsomkostninger, som forbrugeren af retten er blevet pålagt at betale modparten. Forbrugeren må selv afholde eventuelle udgifter, der ikke kan anses for at være rimelige. Der vil fx ikke kunne forventes dækning af uforholdsmæssigt høje udgifter til advokatbistand eller til advokatbistand forud for en eventuel hovedforhandling, hvis sagen er omfattet af retsplejelovens regler om småsager.

Forbrugerstyrelsen overvejer pt. forskellige modeller for, hvordan det bedst muligt kan sikres, at forbrugeren ikke i forbindelse med et sagsanlæg risikerer at skulle dække en større difference mellem advokatens salær, og hvad der anses for at være rimelige omkostninger efter lovforslaget. En model kan fx være, at der ved bekendtgørelse fastsættes et beløbsmaksimum for, hvad der kan godtgøres i advokatsalær i de forskellige sagstyper og/eller en maksimal timepris. En anden model kan være, at Forbrugerstyrelsen efter udbud indgår aftaler med et antal advokater med nærmere fastsatte vilkår og maksimumrammer for honorering for de forskellige sagstyper. En tredje model kan være, at Forbrugerstyrelsen udarbejder standardkontrakter, hvor der ligeledes er fastsat beløbsmaksimum, der kan variere inden for de forskellige sagstyper. Vurderer advokaten under sagens behandling, at udgifterne grundet sagens omstændigheder vil overstige det fastsatte maksimum, skal advokaten konsultere Forbrugerstyrelsen med henblik på at få styrelsens accept af dette. Som det fremgår, er der tale om foreløbige modelovervejelser, som Forbrugerstyrelsen pt. undersøger nærmere.

Forslaget til § 4 d, stk. 3, der er ny, fastlægger kriterier for, hvornår der kan opnås dækning af en forbrugers udgifter i forbindelse med et sagsanlæg. Udgangspunktet efter bestemmelsen er, at når en forbruger har fået helt eller delvist medhold af et klagenævn, vil forbrugeren kunne få dækket rimelige udgifter i forbindelsen med et sagsanlæg. Også meget små krav omfattes af lovforslaget, jf. nærmere under punkt 3.3 i de almindelige bemærkninger.

Der vil dog kunne være ganske særlige tilfælde, hvor kravets omfang ikke står i et rimeligt forhold til omkostningerne ved at indbringe sagen for domstolene, og hvor sagen ikke er af principiel eller videregående betydning, jf. den foreslåede bestemmelse i § 4, stk. 3, nr. 1. Dette vil bero på en konkret vurdering af den enkelte sag. Bestemmelsen giver Forbrugerstyrelsen mulighed for at afvise at dække udgifter til et sådant sagsanlæg.

Derudover skal forbrugeren mulighed for at få medhold under en efterfølgende retssag vurderes, jf. den foreslåede bestemmelse i § 4, stk. 3, nr. 2. Hvis det må anses for åbenbart, at forbrugeren ikke vil kunne få medhold, vil der ikke kunne opnås dækning efter bestemmelsen. Dette vil kunne være tilfældet, hvis et nævn ændrer praksis på et område, og en forbruger efterfølgende ansøger om bistand på baggrund af en afgørelse truffet i henhold til nævnets tidligere praksis. I disse situationer vil der ikke kunne opnås dækning efter bestemmelsen.

For at være sikker på at en sag opfylder kriterierne for at opnå dækning efter den foreslåede § 4 d, skal en forbruger forud for et sagsanlæg indsende en ansøgning til Forbrugerstyrelsen, der vurderer, om sagen er omfattet af § 4 d og dermed giver et forhåndstilsagn om at dække rimelige udgifter. En forbruger må ligeledes, efter en eventuel afsluttet retssag, som har påført forbrugeren udgifter, fordi udgifterne fx har oversteget en eventuel retshjælpsforsikrings beløbsmaksimum, indsende en opgørelse over udgifterne til Forbrugerstyrelsen.

Efter den foreslåede bestemmelse i § 4 d, stk. 4, kan økonomi- og erhvervsministeren fastsætte regler for fremgangsmåden ved ansøgning om dækning af udgifter, herunder om formkrav til ansøgningen. Der vil bl.a. kunne fastsættes tidsfrister for indgivelse af ansøgningen i forhold til, hvornår afgørelsen er truffet. Det vil blive sikret, at en forbruger får rimelig tid til at overveje, om den pågældende ønsker at gå videre med sagen og at søge om dækning af udgifter i forbindelse med et sagsanlæg. Det vil endvidere blive præciseret, at en forbruger skal indsende en ansøgning forud for et sagsanlæg med henblik på at opnå et forhåndstilsagn om, at Forbrugerstyrelsen vil dække rimelige udgifter i forbindelse med retssagen, men at dækning af udgifter i et vist omfang vil ske efter retssagens afslutning, jf. nærmere nedenfor.

Forslaget til § 4 e præciserer, hvilke udgifter der kan opnås dækning af efter den foreslåede § 4 d. Bestemmelsen omfatter eventuel retsafgift, rimelige udgifter til advokatbistand, andre rimelige udgifter afholdt i forbindelse med retssagen, eventuel selvrisiko ved retshjælpsforsikring samt eventuelle sagsomkostninger til modparten fastsat af retten.

I tilknytning hertil foreslås der, som et stk. 2, en bemyndigelsesbestemmelse for økonomi- og erhvervsministeren til at lave en bekendtgørelse, der giver mulighed for en mere detaljeret regulering af omkostningerne. Det vil her blive præciseret, hvilke udgifter der kan anses for at være rimelige, herunder rimelige udgifter til advokatbistand. Det vil blandt andet fremgå, at der ikke i en sag, der hører under reglerne om småsager, vil kunne forventes godtgjort udgifter til advokat forud for en eventuel hovedforhandling. Endvidere vil det blive præciseret, at der vil blive taget udgangspunkt i rettens omkostningsfordeling samt i de retningslinjer for sagsomkostninger i borgerlige sager, som følges af domstolene.

Forslaget til § 4 f indebærer, at muligheden for dækning af udgifter efter forslagets § 4 d skal træde i stedet for reglerne om fri proces efter retsplejeloven. En forbruger, der får dækket sine udgifter efter lovforslagets § 4 d, kan således ikke få fri proces. Formålet med bestemmelsen er at gøre det så nemt som muligt for forbrugeren, således at en forbruger ikke både skal søge om fri proces og om bistand efter ordningen, men som udgangspunkt kan nøjes med at sende en ansøgning til Forbrugerstyrelsen.

Den foreslåede bestemmelse i § 4 g indebærer, at dækning af udgifter efter lovens § 4 d er subsidiær i forhold til en eventuel retshjælpsforsikring, der dækker sagens omkostninger. En eventuel dækning via retshjælpsforsikring skal derfor udtømmes først efter den foreslåede bestemmelse i § 4 g.

I tilfælde af, at forbrugeren har en retshjælpsforsikring, der dækker sagens udgifter indtil et vist maksimum, vil Forbrugerstyrelsen forlods dække eventuelle udgifter i form af selvrisiko. For så vidt angår eventuelle udgifter, der ikke dækkes af retshjælpsforsikringens maksimumsdækning, vil Forbrugerstyrelsen efter retssagens afslutning kunne afholde disse udgifter. Forbrugerstyrelsen vil da vurdere, om disse udgifter er rimelige. Ved vurderingen heraf vil der blive taget udgangspunkt i den omkostningsafgørelse, som retten træffer, samt i de retningslinjer for sagsomkostninger i borgerlige sager, som følges af domstolene. Der vil derfor kunne være forbrugere, der ikke får dækket deres udgifter fuldt ud.

Hvis forbrugeren ikke har en retshjælpsforsikring, vil forbrugeren efter de foreslåede regler i lovforslaget i det væsentligste blive stillet som, hvis forbrugeren havde fået fri proces. Udgifter til retsafgift m.v. vil således blive afholdt forlods for forbrugeren, ligesom øvrige rimelige udgifter i forbindelse med behandlingen af retssagen, herunder udgifter til eventuelt syn og skøn m.v., vil blive afholdt og efter en konkret vurdering afholdt løbende for forbrugeren.

Forslaget til § 4 h indebærer, at Forbrugerstyrelsens afgørelse efter forslagets bestemmelser i § 4 d – 4 g ikke vil kunne indbringes for anden administrativ myndighed. Der ses ikke at være behov for en klageadgang, da der er tale om en klageretlig vurdering, som Forbrugerstyrelsen besidder den nødvendige kompetence til endeligt at foretage.

Til § 2

Forslaget til stk. 1 fastlægger lovens ikrafttræden. Det foreslås, at loven træder i kraft den 1. januar 2010.

Stk. 2 indeholder overgangsregler og fastslår, at dækning af udgifter til sagsanlæg efter 4 d - 4 h, som affattet ved denne lovs § 1, kan ske i sager, hvor klagen er indgivet efter lovens ikrafttræden.

Til § 4

Bestemmelsen vedrører lovens territoriale gyldighed og indebærer, at loven ikke gælder for Færøerne og Grønland. Lovens § 1 kan ved kongelig anordning sættes i kraft for disse landsdele med de afvigelser, som de særlige færøske og grønlandske forhold tilsiger.

Lovforslaget sammenholdt med gældende lovgivning

Gældende formulering

Lovforslaget

§ 1

I lov nr. 456 af 10. juni 2003 om forbrugerklager, som senest ændret ved lov nr. 517 af 12. juni 2009, foretages følgende ændringer:

1. § 4 d ophæves og i stedet indsættes:

§ 4 d. Når der er truffet afgørelse i en klagesag, kan hver af parterne indbringe sagen for domstolene.

Stk. 2. Hvis afgørelser eller forlig indgået i forbindelse med klagebehandlingen ikke efterleves, kan Forbrugerstyrelsen på forbrugerens anmodning indbringe sagen for domstolene på forbrugerens vegne.

Stk. 3. Forbrugerstyrelsens afgørelser efter stk. 2 kan ikke indbringes for anden administrativ myndighed.

»§ 4 d. Når der er truffet afgørelse i en klagesag, kan hver af parterne indbringe sagen for domstolene. Forbrugerstyrelsen kan på forbrugerens anmodning indbringe sagen for domstolene på forbrugerens vegne, hvis afgørelser eller forlig ikke efterleves.

Stk. 2. Hvis den erhvervsdrivende ikke efterlever en afgørelse i en klagesag eller et forlig indgået i forbindelse med klagebehandlingen, der indebærer, at forbrugeren får helt eller delvist medhold, dækker Forbrugerstyrelsen efter ansøgning forbrugerens rimelige udgifter i forbindelse med behandlingen af en retssag på grundlag af afgørelsen. Dækning af udgifter omfatter også udgifter til en appelsag, når forbrugeren har fået helt eller delvist medhold i den foregående instans, og sagen er appelleret af modparten.

Stk. 3. Udgifter i forbindelse med et sagsanlæg dækkes ikke, hvis.

- 1) forbrugerens krav ikke står i rimeligt forhold til omkostningerne ved at indbringe sagen for domstolene, medmindre sagen har videregående eller principiel betydning, eller
- 2) det må anses for åbenbart, at forbrugeren ikke vil kunne få medhold i sagen ved domstolene.

Stk. 4. Økonomi- og erhvervsministeren kan fastsætte regler om fremgangsmåden ved ansøgning om dækning af udgifter, herunder om formkrav til ansøgningen.

§ 4 e. Dækning af udgifter efter § 4 d omfatter eventuel retsafgift, rimelige udgifter til advokatbistand, andre rimelige udgifter afholdt i

forbindelse med retssagen, eventuel selvrisko ved retshjælpsforsikring samt eventuelle sagsomkostninger til modparten fastsat af retten.

Stk. 2. Økonomi- og erhvervsministeren kan fastsætte nærmere regler om omfanget af dækning af udgifter efter stk. 1.

§ 4 f. En forbruger, der får dækket sine udgifter efter § 4 d, kan ikke få fri proces efter reglerne i retsplejelovens kapitel 31.

§ 4 g. Dækning af udgifter efter § 4 d omfatter ikke udgifter, der er dækket af en retshjælpsforsikring.

§ 4 h. Forbrugerstyrelsens afgørelse efter §§ 4 d – 4 g kan ikke indbringes for anden administrativ myndighed.

§ 2

Stk. 1. Loven træder i kraft den 1. januar 2010.

Stk. 2. Dækning af udgifter i forbindelse med behandlingen af en retssag efter lov om forbrugerklager § 4 d - § 4 h, som affattet ved denne lovs § 1, kan ske i sager, hvor klage til Forbrugerklagenævnet eller et godkendt, privat klage- eller ankenævn er indgivet efter lovens ikrafttræden.

§ 3

Stk. 1. Loven gælder ikke for Færøerne og Grønland, jf. dog stk. 2.

Stk. 2. Loven kan ved kongelig anordning sættes i kraft for Færøerne og Grønland med de afvigelser, som de særlige færøske og grønlandske forhold tilsiger.«